

ОРГАНІЧНЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В.В. Кипоренко, аспірант
Інститут агроекології і природокористування НААН
viktor_kiporenko@ukr.net

В останні десятиліття ХХ ст. перед людством доволі гостро постала проблема виживання та подальшого існування. Ця проблема детермінована складним синтезом багатьох чинників, основними серед яких є значне вичерпання природних ресурсів, екологічна криза, несприятлива демографічна ситуація, голод і зубожіння в багатьох регіонах світу, соціальні конфлікти, війни. З огляду на це, зрозумілою стає необхідність розробки нової політики та стратегії, яка надасть змогу розв'язати ці глобальні проблеми сучасності, запобігти погіршенню якості навколишнього природного середовища, забезпечити не тільки теперішнє, але і майбутнє покоління ресурсами, необхідними для задоволення його потреб.

У червні 1992 р. в Ріо-де-Жанейро (Бразилія) керівники 178 країн світу та представники 1600 неурядових організацій взяли участь у Конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку. Ця конференція відома і як саміт «Планета Земля». Результатом конференції стала Декларація, яка затвердила нову стратегію, що ґрунтується на парадигмі сталого розвитку й передбачає поєднання економічного зростання, соціального розвитку та захисту довкілля як взаємозалежних і взаємодоповнювальних елементів довгострокового розвитку [1].

Рис. 1. Триєдина концепція стійкого розвитку

Джерело: [2].

У 1997–1998 рр. в Україні були зроблені перші кроки до офіційного сприйняття всесвітньої стратегії сталого розвитку на національному рівні. До них можна віднести створення Національної комісії сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України та прийняття Верховною Радою України «Основних напрямів державної політики в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки», в яких законодавчо визначено пріоритети і стратегію гармонійного розвитку виробничого та природно-ресурсного потенціалу держави.

Трансформаційні зміни в економіці й суспільстві мали як позитивні, так і негативні наслідки. Значне скорочення обсягів ресурсовитратного виробництва, структурні зміни в економіці сприяли зменшенню техногенного навантаження на навколишнє природне середовище, але мали негативні соціальні й демографічні наслідки, зокрема призвели до поширення масштабів бідності та депопуляції населення країни. Стало очевидним, що в аграрній сфері економіки необхідно здійснити низку макроекономічних перетворень, які передбачають впровадження екологічно прогресивних, адаптованих до місцевих умов технологій, реалізацію заходів з підвищення родючості ґрунтів.

В умовах сьогодення дуже важливим є виконання завдання розвитку органічного сільського господарства, як одного з чинників сталого розвитку, що дає можливість владнати проблеми екологічного, соціального та економічного змісту. Об'єктивною необхідністю є розгляд ролі та місця органічного землеробства в реалізації основних положень концепції сталого розвитку [3].

На сучасному етапі розвитку сільського господарства і в осяжному майбутньому рівень продовольчої безпеки, здоров'я населення і рівень якості життя багато в чому визначаються новітніми альтернативними розробками у цій галузі, що також дасть змогу зберегти природні ресурси і, основного засобу виробництва – землі для наступних поколінь. Водночас недостатня кількість органічної продукції на ринку та значний потенціал дає можливість для розширення ніші органічної продукції та є стимулюючим чинником для сільськогосподарських товаровиробників щодо трансформації на органічні методи господарювання.

Однак, незважаючи на сприятливі умови для переходу на органічну основу господарювання та позитивні зміни? яким сприятиме така трансформація, вітчизняні виробники не поспішають відмовлятися від звичної їм інтенсивної технології. Чинниками такої

ситуації є:

- часткове фінансове забезпечення, що особливо необхідне на початкових етапах трансформації;
- незадовільна поінформованість як про саму технологію, так і про переваги її застосування порівняно з традиційною;
- низький рівень правового врегулювання сфер виробництва, переробки та обігу органічної продукції;
- відсутність бажання піклуватися про навколишнє природне середовище.

Усе це разом створює бар'єр, який неможливо подолати самотужки виробнику чи об'єднанню виробників. Лише за умови державної підтримки і чіткої політики в цій галузі, де органічне сільське господарство є чинником сталого розвитку, з метою збереження навколишнього природного середовища для наступних поколінь, а не просто технології виробництва елітних продуктів для здорового харчування, є реальна можливість забезпечення масштабного та доволі стрімкого розвитку органічного сільського господарства. Важливим також є орієнтація на малі та середні підприємства, оскільки великі агрохолдинги з їхніми інтенсивними технологіями та монокультурами отримують значний рівень прибутків чи надприбутків, адже не відшкодовують нанесені внаслідок використання таких технологій збитки. Тому вони не зацікавлені в змінах, які призведуть до зменшення прибутків. Отже державі, що нині і в осяжному майбутньому не має важелів істотного впливу на агрохолдинги, необхідно зосередити свою увагу на розвитку та популяризації органічного сільського господарства серед малих та середніх підприємств. Необхідними кроками у цьому напрямі є визнання органічного сільського господарства як складової сталого розвитку та реалізації концепції на загальнодержавному рівні.

Література

1. United nations in Ukraine. Що таке сталий розвиток? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/en/what-risio>.

2 Sustainable developmentUK.svg [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Sustainable_developmentUK.svg

3. Кобець М.І. Органічне землеробство в контексті сталого розвитку / М.І. Кобець. – Київ. - 2004. – С. 22.